

Турчин В. В., Турчин М. М.,

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, м. Івано-Франківськ

ЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ ВІДБОРУ ІНФОРМАЦІЇ В НІМЕЦЬКИХ ГІПЕРТЕКСТАХ ІНТЕРНЕТ-НОВИН

У статті аналізуються лінгвістичні маркери відбору інформації в німецьких гіпертекстах інтернет-новин. Досліджено, що основними факторами, які впливають на вибір новин є: новизна, несподіваність, залучення адресата, елітність, фактуальність, негативність. При розподілі інформації необхідно звертати увагу на фокус інтересу.

Ключові слова: лінгвістичні маркери, гіпертекст, новизна, несподіваність, залучення адресата, елітність, фактуальність, негативність, фокус інтересу.

В статье анализируются лингвистические маркеры отбора информации в немецких гипертекстах интернет-новостей. Исследовано, что главными факторами, которые влияют на выбор новостей, являются: новизна, неожиданность, привлечение адресата, элитность, фактуальность, негативность. При распределении информации необходимо обратить внимание на фокус интереса.

Ключевые слова: лингвистические маркеры, гипертекст, новизна, неожиданность, привлечение адресата, элитность, фактуальность, негативность.

The article investigates the linguistic markers of information selection in the German hypertexts of Internet news. It has been found that the main factors influencing the choice of the news is its novelty, unexpectedness, involvement of the addressee, factuality, negativity. When distributing information, it is important to pay attention to the interest focus.

Key words: linguistic markers, hypertext, novelty, unexpectedness, involvement of the addressee, elitarity, factuality, negativity, interest focus.

Масова комунікація відіграє важливу роль у формуванні духовних цінностей суспільства та здійсненні ідеологічного, політичного, економічного чи організаційного впливу на оцінку, думки та поведінку людей. Когнітивно-дискурсивна парадигма, що домінує у лінгвістиці, орієнтована на аналіз комунікативної діяльності людини. Антропоцентризм наукових досліджень викликав чималий інтерес до інтернет-комунікації як до нової комунікативної технології. Ця форма комунікації матеріалізується у вигляді гіпертексту, який висуває нові підходи до структурування інформації та її сприйняття. Інтернет – це сукупність інформаційних ресурсів, зв'язаних засобами телекомунікації на основі гіпертексту, розкиданих по всьому світу, а одиницею гіпертекстових даних всесвітньої павутини є веб-сторінка [2, с. 42]. Глобальність інтернету, атрактивність та інтерактивність зумовлюють його використання засобами масової інформації. Універсальність інтернету виявляється у його тематичній різноманітності. Технічні можливості дають змогу на веб-сайтах оновлювати інформацію через лічені хвилини після одержання оперативних даних з місця події. Останнім часом лінгвісти виявляють особливий інтерес до інтернет-комунікації, про що свідчать праці: І. М. Артамонової, Л. М. Городенко, О. В. Дедової, О. А. Дмитрієвої, Н. В. Коломієць, Л. О. Лещенко, М. В. Чабаненко та ін. [1; 2; 3; 4; 5; 6; 8].

Аналізуючи роботи вищезгаданих вчених, виявляємо такі функціональні та інформативні характеристики інтернету: оперативність, універсальність, необмежений доступ до повідомлень, періодичність оновлення інформації, а також інтерактивність, гіпертекстовість (гіпертекстуальність) та мультимедійність.

За способом існування розрізняють гіпертексти статичні та динамічні. До основних структурних елементів гіпертексту належать вузли та зв'язки. Вузол – окрема інформаційна одиниця, представлена у вигляді файлу, відображає один концепт або ідею. Він може містити текст, графіку, аудіосупровід, відеофрагменти, вербальну та невербальну інформацію. Це основний носій семантичної інформації. Кожний вузол містить зв'язки-посилання на інші вузли. Перехід від одного вузла до іншого стає можливим завдяки гіперпосиланню. Гіпертекстова форма представлення матеріалу передбачає тісний зв'язок вербальних і візуальних засобів.

Інтернет, як засіб масової комунікації, надає користувачам необмежену свободу вибору теми, джерела інформації. Інтерактивність та відкритість інтернету перетворює його на глобальний засіб вертикальної та горизонтальної комунікації. Сьогодні у електронному середовищі відбувається взаємодія усного і письмового аспектів комунікації. Інтернет-дискурс може бути орієнтованим на ділове спілкування на різні теми, а також на особисте. Зазначимо, що цей дискурс є результатом симбіозу дискурсу засобів масової комунікації – ділового, політичного, навчального, рекламного, побутового у вигляді гіпертексту.

Презентація новин на основі гіпертексту дає можливість вводити необмежену кількість повідомлень, що є смисловими вузлами гіпертексту і з'єднані між собою зв'язками (словами, словосполученнями, реченнями). Зв'язки – невід'ємна структурна частина кожного сайту інтернет-новин. Для них часто використовується кольорове маркування.

Основним фактором, що впливає на відбір інформації – є цінність новин, а найвагомішими факторами відбору інформації є новизна та негативність.

Фактор «новизна» – представлений найновішими новинами, які щойно відбулися. «Нове» – це ключове слово і є одним із найголовніших чинників у виборі новин. Найчастіше він представлений прикметниками: **neu, erneut** досить часто також англійським **new**. Наприклад: **Neuer Politikstil in Rom: Monti und die Millionäre** [Spiegel Online, März 20, 2012]; **Neue Soli-Debatte: Aufstand West** [Spiegel Online, März 20, 2012]; **Neues Glück auf Pferderücken** [Südwest Presse, April 21, 2012]; 7 **Neu Interview mit dem Tod** [Südwest Presse, April 21, 2012]; **Spiegelausfall: Neuer Termin steht** [Südwest Presse, April 21, 2012]; **Zwei Profis aus Hechingen neu im Team**

[Südwest Presse, April 21, 2012]; *135 **Neue** Jacken für den Einsatz* [Südwest Presse, April 21, 2012]; *Autohäuser angesteckt – Prozess **neu** aufgerollt* [Südwest Presse, April 20, 2012]; *Indien hat **neue** Waffe* [Südwest Presse, April 20, 2012]; ***Erneut** Behinderungen durch Streik am Flughafen Frankfurt* [Tagesschau, Februar 27, 2012]; *Proteste in Afghanistan schlagen **erneut** in Gewalt um* [Tagesschau, Februar 25, 2012]; ***Erneut** Gewalt in Athen* [Süddeutsche Zeitung, Februar 20, 2012]; *Ja, es hat ein hübsches Display, aber für die Retina-Auflösung gibt es nur eine handvoll Apps. Zudem kostet mich ein Upgrade vom iPad 2 satte 200 Euro. Das mache ich nicht mit, ich warte lieber auf das «really **neu** iPad».* «Das **neue** iPad: Ich brauch's nicht. Es ist mir zu teuer. Wirklich» [Süddeutsche Zeitung, März 16, 2012].

Для підсилення відчуття новизни та привернення уваги реципієнта прикметник **neu** може вживатися у повідомленні декілька разів: *Im Westen schüren Angriffe der Taliban vor allem Ängste vor einem erneuten Erstarben der Extremisten. Die Afghanen beurteilen die Lage nach der **neuesten** Anschlagsserie anders. Es regt sich ein **neuer** Stolz auf die Armee und **neuer** Patriotismus in dem geschundenen Land* [Süddeutsche Zeitung, April 19, 2012, «Afghanische Armee gegen Taliban: Helden der Frühjahrsoffensive»].

З метою надання експресивності використовується також бінарна конструкція **neu-alt**: *Alter Name, **neues** Auto* [Süddeutsche Zeitung, April 8, 2012]; *Störungsfrei von **Alt** und **Neu** gestellt* [Südwest Presse, März 29, 2012]; *Aus **Alt** mach **Neu** in Rathausvitrine* [Südwest Presse, März 28, 2012].

Фактор «негативність» є однією з базових цінностей при відборі подій. Він представлений словами з негативною конотацією, які формують лексико-семантичні поля [5, с.10].

Наприклад, **війна** (der Krieg, der Kampf, der Streik, die Spaltung, der Angriff, die Bombardierung, die Bombendrohung, bomben): *Vom Inferno der **Kriege*** [Südwest Presse, April 17, 2012]; *Leiden im **Krieg** – und danach* [Süddeutsche Zeitung, April 17, 2012]; ***Bombendrohung** in Landshut* [Süddeutsche Zeitung, April 16, 2012]; *Als Japans Piloten Amerika in den **Krieg** bombten* [Süddeutsche Zeitung, Dezember 7, 2011];

смерть (der Tod, tot, der Mörder, der Mord, die Ermordung, töten, ermorden, das Grab, den Selbstmord begehen, das Opfer, der Unfall, tödlich): *Der Zerfall eines Imperiums – Adolf Merckle **begeht Selbstmord*** [Südwest Presse, April 19, 2012]; *Vanessas **Mörder** auf dem Prüfstand* [Südwest Presse, April, 18, 2012]; *14000 Küken nur knapp **den Tod** entgangen* [Südwest Presse, April 18, 2012]; *Seine Tränen gelten nicht den **Opfern*** [Südwest Presse, April 17, 2012]; *Emder Schüler und Lehrer trauern um **ermordete** Lena* [Südwest Presse, April 12, 2012]; *Amoklauf in USA: Ich werde euch alle **töten*** [Südwest Presse, April 4, 2012]; *Zahlreiche **Unfälle** mit Wildtieren* [Südwest Presse, April 14, 2012]; ***Tödlicher** Anschlag in Kabul* [Süddeutsche Zeitung, Dezember 6, 2011];

злочинність (der Terrorist, das Verbrechen, das Gericht, die Verhandlung, der Arrest, die Beschuldigung, stehlen, der Schmuggler, der Al-Qaida-Terrorist, der Anti-Terror-Einsatz, das Gefängnis, die Gefängnisstrafe, verurteilen, der Tatverdächtige, der Dieb, stehlen): *Mutmaßlicher **Al-Qaida-Terrorist** vereinbart Deal mit US-Justiz* [Süddeutsche Zeitung, Februar 6, 2012]; *Witwen Bin Ladens zu **Gefängnisstrafen verurteilt*** [Süddeutsche Zeitung, April 2, 2012]; *Ja, wir sind **Terroristen!*** [Süddeutsche Zeitung, März 19, 2012]; *«Händler des Todes» muss 25 Jahre ins **Gefängnis*** [Süddeutsche Zeitung, April 6, 2012]; *Mehrere Tote bei **Anti-Terror-Einsatz** im Nordkaukasus* [Süddeutsche Zeitung, April 3, 2012]; *Putin-Gegner zu zehn Tagen **Arrest verurteilt*** [Süddeutsche Zeitung, März 15, 2012]; ***Polizei** findet Messer bei Tatverdächtigem* [Süddeutsche Zeitung, April 2, 2012]; ***Leiche** zerstückelt – Verdächtige gefasst* [Süddeutsche Zeitung, April 12, 2012]; ***Diebe stehlen** Computer von Romney-Mitarbeitern* [Süddeutsche Zeitung, März 28, 2012];

страх (die Angst, die Furcht, die Gefahr, gefährlich): *Und doch rennen wir krampfhaft dem Leben hinterher aus **Furcht** vor dem Tod. **Die Angst** vor dem «Aus» macht uns zu Getriebenen. Alter darf nicht mehr sei; auch der 70-Jährige muss noch «jung» sein. Sterben wird verdrängt* [Südwest Presse, April 21, 2012, «Gedanken zum Sonntag: Leben ohne Furcht»]; ***Gefährliche** Irrtümer bei der Bärlauch-Suche* [Südwest Presse, April 4, 2012]; ***Die Gefahr** auf dem Dach* [Südwest Presse, April 4, 2012].

Зазначимо, що для передачі негативної оцінки часто вживаються прикметники «schlecht» або «schlimm»: *Umfrage: Griechen sind **schlecht** auf Deutsche zu sprechen* [Spiegel Online, Februar 23, 2012]; *Morgellons-Krankheit: **Schlimmes** Hautleiden beruht wohl auf Einbildung* [Spiegel Online, Januar 26, 2012]; *Jahresbericht des Wehrbeauftragten: Stimmung **schlecht**, Soldaten verunsichert* [Spiegel Online, Januar 24, 2012].

У повідомленнях інтернет-новин для передачі негативної оцінки може використовуватися також бінарна конструкція «schlecht – gut»: *Tennis: Petkovic in **schlechter** Verfassung, Barthel in **guter Form*** [Spiegel Online, Februar 7, 2012].

Відхилення від норми – аномальність є іншою негативною характеристикою, яка також перебуває у фокусі новин: *Fluglinie setzt auf **Transvestiten*** [Süddeutsche Zeitung, Dezember 16, 2011]; ***Ufo-Alarm** an Heiligabend* [Südwest Presse, Dezember 23, 2011]; *Bühne frei für Pitt und Clooney: Theater um **die Homo-Ehe*** [Spiegel Online, März 2, 2012].

Поширеним є також фактор «залучення адресата», мета якого полягає у виборі тієї інформації, яка може зблизити повідомлення з буденним життям кожного реципієнта. Це – спроба включити читача у повідомлення. Лінгвістичними маркерами цього фактора виступають особові займенники: **du**, **ihr**, **Sie** та присвійні: **dein**, **eure**, **Ihre**. Наприклад: *Polizei – **dein** Freund und Helfer* [Südwest Presse, März 28, 2012]; *Schülerbandturnier: **Eure** Mädchen tanzen mit uns* [Spiegel Online, März 3, 2012]; *Was machst **du** hier?* [Süddeutsche Zeitung, März 21, 2012]; *Werner-Herzog-Film Death Row: Wovon träumen **Sie**?* [Spiegel Online, März 3, 2012].

Блок речень питання-відповідь: «S.P.O.N. – Im Zweifel links: Margaret Merkel? So ein Quatsch!» [Spiegel Online, März 1, 2012].

Вагоме місце посідає також фактор «несподіваність», що означає щось непередбачуване або рідкісне. Загальне – більш цінне, ніж буденне. При відборі інформації враховуються такі риси людського характеру як

цікавість, допитливість: *Die geheime Sehnsucht der Angela Merkel* [Süddeutsche Zeitung, März 2, 2010]; *Merkel und Sarkozy – Liebe in Zeiten des Wahlkampfes* [Süddeutsche Zeitung, Februar 6, 2012].

Фактор «елітність» відіграє важливу роль у виборі діячів новин. Звертання до елітарних осіб, політиків, зірок кіно чи естради надає повідомленню особливої ваги. Дрібниці, які могли б бути проігнорованими, коли б йшла мова про пересічних людей, набувають цінності: *Weihnachten 2011 – So feiert Tom Cruise mit seiner Familie* [Süddeutsche Zeitung, Dezember 13, 2011]; *Pop-Sänger Iglesias will nicht heiraten – Ehelosglücklich* [Süddeutsche Zeitung, März 6, 2012]; *Präsidentenfamilie in Amerika – Ostereierspaß mit Familie Obama* [Süddeutsche Zeitung, April 10, 2012].

Фактор «фактуальність» служить мірою того, скільки фактів – складових новин, таких як місце праці, гроші, цифри та ін. міститься у повідомленні: *7,4 Millionen Menschen arbeiten jetzt in einem dieser 400-Euro-Job – so viel wie noch nie. Wenn das Gehalt nicht ausreicht, verdienen sich viele Deutsche etwas Geld in einem Minijob dazu – die Zahl der geringfügig Beschäftigten mit einem so genannten 400-Euro-Job stieg zur Jahresmitte 2011 auf knapp 7,4 Millionen. Das sind der Nachrichtenagentur Reuters zufolge 112,50 mehr als ein Jahr zuvor – insgesamt ist der höchste Stand seit der Neuregelung der Minijobs im Jahr 2003* [Spiegel Online, Januar 23, 2012, «Nebenbeschäftigung: Aufschwung lässt Minijobs boomen»]; *Chinas Wachstum bekommt einen Dämpfer: Die zweitgrößte Volkswirtschaft der Welt wuchs zu Jahresanfang so schwach wie seit fast drei Jahre nicht mehr – Im ersten Quartal stieg das Bruttoinlandprodukt zwar mit einer Jahresrate von 8,1 Prozent, wie das Nationale Statistikbüro mitteilte. Analysten hatten aber mit einem Plus von 8,3 Prozent gerechnet* [Süddeutsche Zeitung, April 13, 2012, «Chinas Wachstum bremst überraschend stark»].

Таким чином, факторами відбору інформації є новизна, негативність, несподіваність, залучення адресата, елітність, фактуальність.

Розподіл та компресія інформації в інтернет-новинах відбувається на трьох рівнях: **веб-сайті новин** (він включає головну сторінку та сторінки рубрик); **рівні повідомлення** та – **речення** [5, с. 10].

Цінність повідомлення пов'язана з його неочікуваністю, непередбачуваністю, оригінальністю. Представляючи інформаційне повідомлення, важливим завданням є комбінування у тексті новин інформації, яка вже відома адресату та інформації, яка є новою, тобто розмежування «дане-нове» є фундаментальним і виявляється на всіх рівнях організації тексту, включаючи рівень вибору слів і синтаксичних структур. Наприклад, у заголовку головного повідомлення веб-сайту Süddeutsche Zeitung *«Ude stänkert gegen Stoiber»* [Süddeutsche Zeitung, Februar 20, 2012], «нове» – *«stänkert gegen Stoiber»* несе найбільше інформативне навантаження. Однак даний заголовок потребує певних фонових знань, адже не вказано, ким є Ude та Stoiber. У розширеному повідомленні ця інформація стає відомою: *Ein wenig irritiert war Stoiber dann doch, als er von seinem Aschermittwochseinsatz erfuhr. Auch will er sich mit Schelte auf den Gegner zurückhalten. Ob ihm das gelingt? SPD-Kandidat Ude stänkert schon jetzt gegen den CSU-Chef* [Süddeutsche Zeitung, Februar 20, 2012, «Ude stänkert gegen Stoiber»].

Розглядаючи питання **розподілу інформації**, необхідно звернути увагу на найбільш вагому порцію інформації, **центр значущості**, який у лінгвістиці, як слушно зауважує Е. В. Падучева, співвідноситься з таким поняттям як **«фокус інтересу»** [7, с.205]. Наприклад: *Hep Monatzeder wollte auf den Philippinen Urlaub machen. Doch bei einem Verkehrsunfall wird Münchens Dritter Bürgermeister schwer verletzt. Nun liegt er im Klinikum. Das bringt den Plan der Grünen für die Nominierung ihres Oberbürgermeister-Kandidaten durcheinander* [Süddeutsche Zeitung, April 11, 2012, «Hep Monatzeder bei Unfall schwer verletzt»]. У **«фокусі інтересу»** знаходиться головний діяч повідомлення – бургомістр Мюнхена Геп Монацедер. У тексті новин **«фокус інтересу»** може змінюватися, переводитися з одних об'єктів на інші. Наприклад: *Zumindest öffentlich hielt sich die Bundeskanzlerin nun mit Kritik daran zurück – und warb für den europäischen Fiskalpakt, den die Tschechen nicht ratifizieren: «Auch wenn Tschechien den Fiskalpakt jetzt nicht unterzeichnet hat, wissen wir, dass sich die tschechische Regierung das offen hält», sagte Merkel am Dienstag nach einem Treffen mit Necas in Prag* [Süddeutsche Zeitung, April 3, 2012, «Prag will Stabilitäts-Forderungen erfüllen»]. У даному повідомленні **«фокус інтересу»** переходить від бундесканцлера Німеччини до уряду Чехії.

У заголовку повідомлення «Carla Bruni bringt Mädchen zur Welt» **«фокусом інтересу»** є Карла Бруні. Проте у наведеному тексті відбувається балансування **«фокусів інтересу»**: *Carla Bruni und Nicolas Sarkozy sind laut Informationen von Vertrauten erneut Eltern geworden. Die 43-Jährige brachte das Kind am Mittwochabend in einer Pariser Klinik zur Welt. Der Präsident war während der Geburt in Sachsen Euro-Rettung bei Angela Merkel zu Besuch* [Spiegel Online, Oktober 19, 2011, «Carla Bruni bringt Mädchen zur Welt»]. Структурною основою повідомлення даного тексту є прийом концентрації на діячах – **Carla Bruni** та **Nicolas Sarkozy**.

У наш час, коли людство використовує правило економії не лише мовних, але й інтелектуальних та фізичних зусиль, оптимізується процес отримання та сприйняття інформації. В інтернет-новинах перевага надається коротким повідомленням, які включають необхідний максимум інформації. Таке повідомлення потребує більш чіткого викладу матеріалу, компресії, обмеження надлишкової інформації. Воно переробляється з метою уникнення вживання надмірних повторень.

Гіпертекстова модель забезпечує потребу розміщення багатьох повідомлень на окремих сторінках, які пов'язані з головною сторінкою чи сторінкою рубрики зв'язками. Повідомлення знаходиться на веб-сторінці, яка містить текст повідомлення (5-10 коротких абзаців). Воно включає також зв'язки-розширення, які у активізованому вигляді розгортаються у тексті, що дають можливість читачеві отримати детальнішу інформацію з того чи іншого питання. Тобто у тексті повідомлення слова чи словосполучення з найбільш релевантною інформацією оформлюються у вигляді зв'язок-розширень, які переводять читача на сторінку з додатковою інформацією з визначеного питання. Сторінка окремого повідомлення може включати:

зв'язки-заголовки статей з тематично чи асоціативно близькою інформацією. Наприклад, повідомлення веб-сайту Spiegel Online: *Ein Pferd zieht in den Krieg, ein Junge heult, ein Kitsch filmensteht: In der Jugendbuch-Verfilmung «Gefährten» vereint ein toller Hengstverfeindete Menschen in ihrer gemeinsamen Liebe zum Tier. «Wendy» – Kitsch trifft auf Weltkriegshorror – was hat Steven Spielberg da bloß geritten?* [Spiegel Online, Februar 14, 2012, «Pferdefilm Gefährten: Spielberg geht der Gaul durch»];

зв'язки-розширення: *Das Glück der Erde auf dem Rücken der Pferde, selbst wenn die Welt in Trümmern liegt. «War Horse» – deutscher Verleihtitel «Gefährten» – Steven Spielbergs Verfilmung des gleichnamigen britischen Jugendromans von Michael Morpurgo, scheut sich nicht vor derart verkürzten Botschaften. Unumwunden sentimental wird hier eine unverbrüchliche Freundschaft zwischen Ross und Reiter inmitten der Zivilisationskatastrophe Erster Weltkrieg illustriert.* [Spiegel Online, Februar 14, 2012, «Pferdefilm Gefährten: Spielberg geht der Gaul durch»];

тематично близькі зв'язки-заголовки: «*Kino*», «*Rezensionen*», «*Steven Spielberg*» а також і **відеофрагменти**.

Отже, головні веб-сторінки сайтів інтернет-новин та сторінки рубрик, що складаються з гіпермедійних зв'язок, інтерактивних блоків, зв'язок-заголовків, є яскравими прикладами компресії інформації.

Таким чином, інтернет – унікальне середовище комунікації, яке створює ґрунт для розвитку опосередкованих форм спілкування між людьми і сприяє культурній інтеграції. Відбір інформації є одним із важливих прийомів представлення дійсності. Лінгвістичними маркерами відбору інформації є: новизна, негативність, несподіваність, залучення адресата, елітність, фактуальність. Вищеназвані фактори впливають на вибір новин та визначають їх цінність. Розподіл інформації в інтернет-новинах здійснюється на трьох рівнях: веб-сайтах новин, на рівні повідомлення та – речення. Вагоме місце у тексті інтернет-новин займає також «фокус-інтересу».

Література:

1. Артамонова І. М. Системні характеристики онлайнових та офлайн-ЗМІ / І. М. Артамонова // Вісник СумДУ. Серія «Філологічна». – 2008. – № 1. – С. 181-188.
2. Городенко Л. М. Термінологічно-означальне тлумачення Інтернету як виду мережевої комунікації / Л. М. Городенко // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні комунікації. – 2010. – № 903. – С. 41-45.
3. Дедова О. В. О языке Интернета / О. В. Дедова // Вестник Московского университета. Серия 9. Филология. – 2010. – № 3. – С. 25-38.
4. Дмитрієва О. А. Особливості Інтернет-спілкування. – [Електронний ресурс] / О. А. Дмитрієва, О. О. Рибалко, С. С. Гладковський. – Донецьк, 2003. – Режим доступу : <http://masters.donntu.edu.ua/2004eltr/rybalko/library/art4.htm>
5. Коломієць Н. В. Лінгвістичні особливості організації гіпертексту інтернет-новин (на матеріалі англійської мови): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. спец. 10.02.04 – «Германські мови» / Н. В. Коломієць. – К., 2004. – 21 с.
6. Лещенко Л. О. Спілкування в інтернеті: психологічний аналіз і проблеми дослідження / Л. О. Лещенко // Наукові записки Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К. : ВД «Троя», 2009. – Вип. 37. – С. 325-342.
7. Падучева Е. В. Высказывание и его соотносённость с действительностью / Е. В. Падучева. – М. : Наука, 1985. – 271 с.
8. Чабаненко М. В. Застосування слайд-шоу в рубриках новин популярних інтернет-видань як один із напрямів розвитку мультимедійності / М. В. Чабаненко // Держава та регіони: науково-виробничий журнал. – Запоріжжя, 2010. – № 4. – С. 83-87.
9. Spiegel Online [Електронний ресурс]. – 2010 – 2012. – Режим доступу : <http://www.spiegel.de/>
10. Süddeutsche Zeitung [Електронний ресурс]. – 2003 – 2012. – Режим доступу : <http://www.sueddeutsche.de/>
11. Südwest Presse [Електронний ресурс]. – 2010 – 2012. – Режим доступу : <http://www.swp.de/>
12. Tagesschau [Електронний ресурс]. – 2010 – 2012. – Режим доступу : <http://www.tagesschau.de/>